

FRANCE AHČIN

AKADEMSKI KIPAR, ARGENTINA

Prof. Dr. ...

Slovenska Izseljenska Matica

Znanstveni Inštitut Filozofske
fakultete

Kulturna skupnost Domžale

Kulturno-informacijski center
Križanke — Mestni muzej
Ljubljana

Kulturna skupnost Domžale se z velikim zadovoljstvom pridružuje Slovenski izseljenski matici in Znanstvenemu inštitutu Filozofske fakultete pri organiziranju prve celovite likovne predstavitve kiparja Franceta Ahčina, ki se je kot umetnik uveljavil v Argentini, v domovini. Ob tem naj poudarim, da smo posebej tudi zaradi te razstave domžalskega rojaka pohiteli z dokončno ureditvijo Likovnega razstavišča Domžale, ki sicer deluje eno leto. V njem smo doslej priredili deset razstav, ki so pritegnile veliko obiskovalcev, razstavo del hlebinske naive celo krog osem tisoč ljudi. Kulturna skupnost si je s Knjižnico Domžale kot neposrednim organizatorjem razstav, zadala nalogo, da kulturno življenje popestri in obogati z razstavami uveljavljenih slovenskih in jugoslovanskih likovnikov. Ob začetku delovanja Likovnega razstavišča Domžale pa si posebej prizadeva organizirati samostojne razstave likovnikov domžalske občine. Z razstavo kiparja Franceta Ahčina izpolnjuje to nalogo tudi s predstavitvijo domžalskega rojaka, ki ustvarja v tujini. Poudarim naj, da zunaj svoje domovine uspešno delujeta še dva naša rojaka, grafik Marjan Vojska kot profesor na visoki likovni šoli v Zvezni republiki Nemčiji ter grafik in kipar Jože Stražar na Švedskem.

Razstavi kiparja Franceta Ahčina v Domžalah in Ljubljani bosta prav gotovo pomemben mejnik na njegovi umetniški poti, posebej tudi zato, ker se bodo z njegovimi likovnimi stvaritvami prvič seznanili tudi njegovi ožji domžalski rojaki.

dr. Miroslav Stiplovšek

rutars

With great pleasure, the Cultural Association of Domžale joins Slovenska izseljenska matica and the Scientific Institute of the Philosophy Faculty of Ljubljana University in presenting in his homeland the first complete exhibition of sculptor France Ahčin, who is already quite well known in Argentina. In addition, I should point out that we hurried to finish the Domžale Art Gallery, now open for one year, especially in anticipation of this exhibition of one of Domžale's sons. To date we have organized ten exhibitions which have attracted many visitors; the exhibition of Hlebinska naive painting was attended by almost eight thousand. The Cultural Association, together with the Domžale Library which is the direct organizer of exhibitions, set themselves the task of contributing to a richer and more colourful cultural life with exhibitions of well known Slovene and Yugoslav artists. In the beginning, however, the Domžale Art Gallery endeavoured especially to organize independent exhibitions of artists from the Domžale community. With the exhibition of sculptor France Ahčin they have improved on this goal with the presentation of a Domžale countryman creating abroad. I should point out that two more Domžale artists, graphic artist and art academy professor Marjan Vojska in West Germany and graphic artist and sculptor Jože Stražar in Sweden, are working successfully abroad.

The exhibitions of sculptor France Ahčin in Domžale and Ljubljana will certainly be an important landmark on his artistic path, especially because many of his Domžale countrymen will be introduced to his work for the first time.

dr. Miroslav Stiplovšek

Razstava izbranih del slovenskega kiparja Franceta Ahčina iz Argentine je za našo kulturo pomemben dogodek. Po strokovni plati je bila ta predstavitve omogočena z raziskovalnim programom Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete, ki je bil ustanovljen pred desetimi leti. Del njegovih raziskav je bil združen v razdelku Interdisciplinarnih sintez, v tem okviru pa oblikovan tudi poseben sklop, posvečen študiju zgodovine in kulture slovenskih izseljencev. Ta sklop zajema raziskave priseljevanja in notranje zgodovine izseljencev, njihovo književnost, način življenja, glasbeno in likovno ustvarjanje. Čeravno so pogoji za delo zaradi velikih stroškov izjemno težavni, vendarle lahko pokažemo na celo vrsto uspešnih objav.

Likovni ustvarjalnosti slovenskih izseljencev se je zavezala dr. Irene Mislej, ki je ohranila in na novo navezala stike zlasti z izseljenci v Argentini, razvila pa obsežen načrt za zajemanje likovne kulture tudi drugod. Eden izmed rezultatov teh raziskav je razstava Ahčinovih skulptur, ki zaslužijo vso pozornost tudi slovenske matične dežele, saj so v njej med drugim razvidni nekateri odločilni stiki z našo tradicijo.

Sočasno s to razstavo bo odprta tudi razstava del arh. Viktorja Sulčiča v Ajdovščini, ki jo je pripravila ista avtorica. Znanstveni inštitut se je z zadovoljstvom pridružil skupini prirediteljev, ki je omogočila predstavitve Ahčinovih del in si želi, da bi bile take akcije mogoče tudi v prihodnje za vrsto drugih ustvarjalcev. Na ta način bomo lahko širili in zaokrožili našo vednost o kulturi Slovencev po vsem svetu.

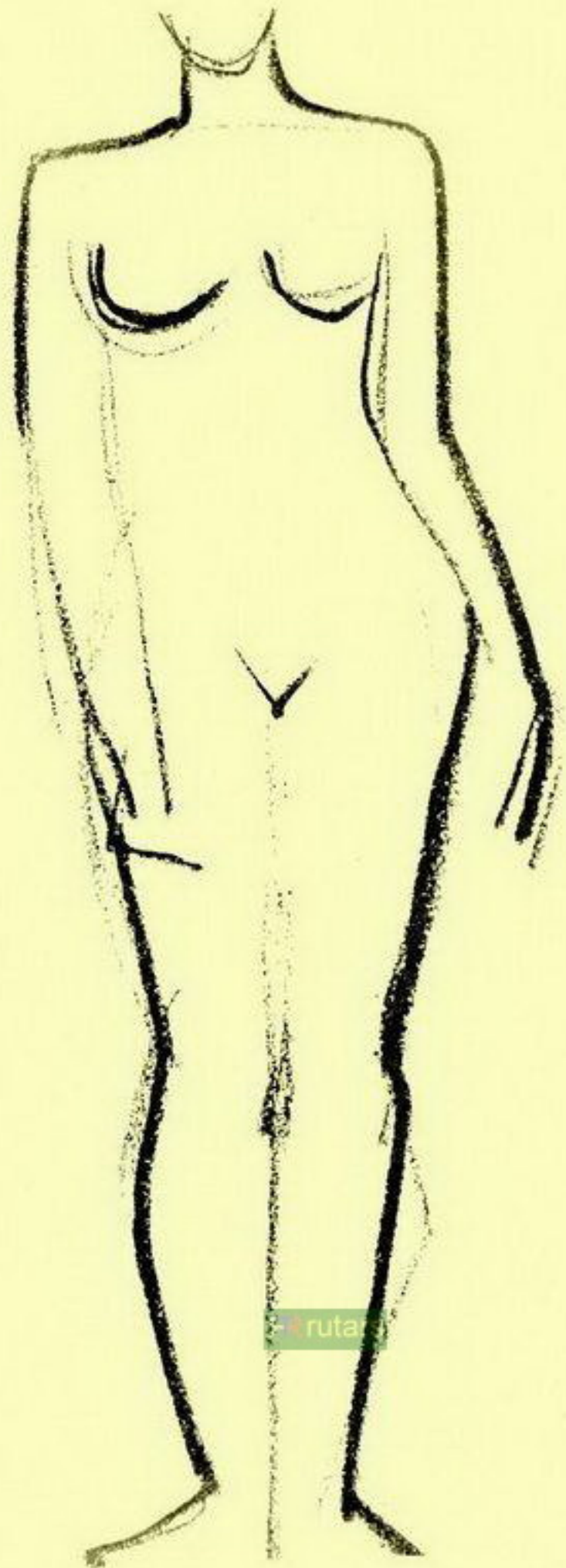
dr. Nace Šumi

This exhibition of selected works by Slovene sculptor France Ahčin from Argentina is an important event for our culture. From the scholarly side this presentation was made possible by a research program established ten years ago by the Scientific Institute of the Philosophy Faculty of Ljubljana University. Part of the research was undertaken by the Department of Interdisciplinary Synthesis and under its auspices a special program was created for the study of the history and culture of Slovene emigrants. This program includes research on emigration and the history of emigrants, their literature, way of life, music, and artistic creation. In spite of very difficult working conditions due to large expenses, the program has had considerable success.

Dr. Irene Mislej concerned herself with the artistic creation of Slovene emigrants, developing many new contacts, especially with emigrants in Argentina, and formulating an extensive plan for investigating Slovene art in other countries as well. One of the results of her research is the exhibition of France Ahčin's sculpture which deserves the full attention of his Slovene motherland because among other things his work shows decisive links with our traditions.

Simultaneously with the Ahčin exhibition, an exhibition of works by architect Viktor Sulčič has been opened in Ajdovščina, also prepared by Dr. Mislej. The Scientific Institute is proud to be a member of the group of organizers who made possible the presentation of Ahčin's work, and it hopes that such presentations will be possible in the future as well for many other artists. This way we will be able to extend and fill out our knowledge of Slovene culture around the world.

Dr. Nace Šumi

Morda bo najbolj prav, če posežemo najprej v zgodovino, najnovejšo, iz današnjih dni; tako zanesljivo ne bo nobenih nesporazumov. Najprej mora priti na vrsto jugoslovanski veleposlanik v Argentini, Filip Matić: že v letu 1987 je predlagal, naj bi slovenski rojak, kipar France Ahčin, doma iz Domžal razstavil svoja dela, ki so doživela ponovne potrditve na zeleni celini, tudi doma, v svojem starem kraju. Slovenska IZseljenska matica je veleposlanikovo ponudbo sprejela, sam zase sem bil za pobudo hvaležen prijatelju Filipu, ki je dokazal, da je res sijajen diplomatski predstavnik celotne države. Najbrž niti ne bo odveč, če priznam, da sem ga na tistem primerjal z drugim veleposlanikom, ki prav tako ni bil slovenskega rodu, a je v daljni Boliviji, v porečju ogromne reke Amazonke odkril Slovencem pisatelja, kakršnega doslej še nismo imeli. Po moji oceni bi lahko bil kombinacija domišljije nekdanjega Karla Maya in velikega umetnika Jacka Londona, brez takšnih veleposlanikov bi naša dežela bila precej revnejša, kot sicer je.

Vendar naj se vrnem k Slovenski IZseljenski matici. Po svojih močeh smo se torej lotili priprav za Ahčinovo razstavo v umetnikovem rojstnem kraju Domžalah in prav tako v Ljubljani, kot smo že trikrat prej, leta 1981, 1985 in tri leta pozneje predstavili dela likovnih umetnikov slovenskega rodu. Pa naj rečem še v besedo o pomenu takšnih prireditev v domačem okolju: dozdeva se mi namreč, da bi to morala biti predstavitev Slovencev, ki v sebi sredi tujega sveta ustvarjajo sintezo dveh kultur. Sicer bi lahko povedal še kaj o skupnem slovenskem kulturnem prostoru, saj z njim premagujemo, kar nam ni uspelo niti s premikanjem državnih meja, najbrž je našim pogojem bolj primerno, če ustvarjamo svet, v katerem so najpomembnejše povezave med človeškimi srci in med prijateljsko razpoloženimi ljudmi.

Na koncu bi zaželel vsem našim prijateljem lepa doživetja ob razumevanju dosežkov Ahčinove umetnosti. Najbrž ne bo odveč, če poudarim še dejstvo, da je umetnik vse razstavljene predmete poklonil svoji domovini, pa naj bo v žgani glini, v oronu, v aluminiju ali v lesu. Prepričan sem, da bo vse skupaj obogatilo slovenski likovni fond.

Mitja Vošnjak

It is no doubt appropriate that we reach first into the record of modern times so there will be no misunderstanding. It should primarily be stated that in 1987 the Yugoslav Ambassador to Argentina, Filip Matić, proposed that Slovene-Argentine France Ahčin should exhibit his work, which experienced new development in Argentina, at home in his birthplace of Domžale. Slovenska IZseljenska matica accepted the Ambassador's suggestion, and speaking for myself I was grateful for the suggestion of our friend Filip Matić who proved that he is really a true diplomatic representative for all of Yugoslavia. Probably it would not be too much to admit that I compare him quietly with another Ambassador, also not a Slovene, who discovered in the Amazon River Basin of distant Bolivia a Slovene writer such as we hadn't had until then. In my opinion, the writer combined the imagination of Karl May and the great writing of Jack London. Without such ambassadors our country would be considerably poorer indeed that it is.

But to return to Slovenska IZseljenska matica: we began preparations for exhibitions in the artist's birthplace Domžale and in Ljubljana as well, as we had previously done in 1981, 1985, and three years later when we presented the works of other Slovene artists working abroad. A word should be said about the meaning of such presentations in the native milieu. It seems to us that they

should be presentations of Slovenes who have created a synthesis of two cultures in the middle of a foreign world. I could say some more about the unified Slovene cultural space because we are achieving with it what we probably couldn't accomplish even by moving the national borders. Probably it's more appropriate for our situation if we create a world where connections between human hearts and between good-natured people are the most important.

In closing, I wish to all our friends a beautiful experience as they enjoy Ahčin's artistic achievements. Probably it will not be too much if I point out that the artist has donated all the exhibited works in clay, bronze, aluminum, and wood to his homeland. I believe that altogether it will enrich our Slovene art heritage.

Mitja Vošnjak

Ugotovitev, da je »bistvo Ahčinove skulpture človeško telo«, ki je bila izražena že pred več kot dvajsetimi leti, postaja sedaj, s prvim prikazom opusa tega kiparja med nami, jasna tudi slovenskemu občinstvu. Prav razmišljanje o človeku in kiparski razvoj človeškega lika je temeljna kvaliteta, ki uvršča delo Franceta Ahčina med visoke dosežke slovenskega kiparstva. Slovensko občinstvo se je lani ob izčrpnih razstavi Goršetovih skulptur prvič srečalo z umetnostjo, ki so jo slovenski umetniki v izseljenstvu ustvarjali in jo še ustvarjajo. Da bi pravilno zaobjeli in tolmačili tako ustvarjalno delo, je potrebno prikazati ne samo razvoj posameznih osebnosti, ampak tudi in predvsem okolje, razmere in kritično spremeno misel, v katerih je umetnik živel in delal. Pričujoča razstava se uvršča v taka prizadevanja in poskuša predstaviti strnjen opus Ahčinovih del z namenom, da bi bila strokovno ovrednotena in vključena v slovenski likovni fond.

Kratki biografski podatki nam začrtajo študijsko pot Franceta Ahčina. Kot učenec prof. Franceta Kralja se je najprej oblikoval v ekspresionistični tradiciji, »ko se je učitelj že znatno odvrnil od idealističnega ekspresionizma k novi stvarnosti«. Pozneje pa je bil v Firencah izpostavljen dvema močnima vplivoma: najprej bogastvu renesančnega kiparstva — kot sam pravi, najbolj ceni Denatelia —, hkrati pa temperamentnemu učitelju Romanu Romanelliju in akademiji, ki mu je nudila možnost izpopolnjevanja (redno delo z živimi modeli, spoznanja novih materialov in tehnik). Toda v Ahčinovi naravi ni bilo nagnjenja k posnemanju vsebin in oblik drugih, četudi markantnih osebnosti. Jedro njegovih kiparskih hotenj je bil od samega začetka samostojnega delovanja človek, toda ne v krčeviti ekspresionistični podobi, ampak v bolj realistični, dejanski drži. To je nit, ki teče skozi vsa poznejša leta v dveh različicah: v študiju človeških figur in v portretih.

Prva je vzbudila pozornost argentinske kritike, takoj ko je po težkih letih nujne živitve v novi svet prvič javno pokazal svoje delo. Vodilni likovni kritik Córdova Iturburu, ki je napisal uvoda v zloženkah l. 1956 in 1957, je poudaril: »Najzanimivejše so tiste male plastike, ki niso prišle do večjih izvedb. Zato, ker so enkratne in vzbujajo zanimanje, kakšne bodo prihodnjič, v bolj izdelani obliki.«

Ob prvih dveh razstavah je slovenska in argentinska kritika poudarila oblikovne vrednote in lirično vsebino predstavljenih del. Córdova Iturburu pa je opozoril na nevarnost, da bi ta liričnost prešla v sentimentalnost. Leta 1957 je taisti kritik ugotavljal: »Toda France Ahčin je na izreden način razumel (to je: tako razumejo to umetniki), da občutljivost, sentimentalnost, ginjenost in lirizem ne morejo imeti vrednosti v umetnosti, ako se ne utelesijo v luči stroge dostojanstvenosti oblike.«

Vse od prihoda v Argentino je Ahčinovo ustvarjalno delo strokovno spremljal umetnostni zgodovinar Marjan Marolt, ki je poskušal v različnih člankih vzpostaviti kontinuiteto kiparjevega dela s slovensko likovno umetnostjo. Marolt je v širokem pregledu argentinskih kritik ob prvih razstavah upravičeno podčrtal zmedo lepih besed, ki pa so praviloma zakrivala pomanjkanje strokovne podlage. Sam se je osredotočil na analizo Ahčinovega kiparskega razvoja z vso resnostjo. Tako je npr. leta 1957 zapisal: »Ugotoviti sem mogel samo eno: letos večja koncentracija na strnjenost in bistvo lika. Lanska dinamičnost mu pri tem samo koristi, ker zna tista dinamična izkustva porabiti za tehtnejšo kompozicijo v smislu statike in zaokroženosti.« Ob vseh poznejših razstavah je nadaljeval s študijem kiparjevega razvoja in ga pravilno zaokrožil ob razstavi v Casa America — to je po desetih letih od prve samostojne razstave. Po njegovem mnenju se oblikovanje človeške figure kaže v ploskovitosti, pripovednih potez ni, vse

se koncentrira v osnovne profile. Anatomskih virtuoznosti ni, figure izgubijo liričnost in pridobijo strukturalne vrednote, pomembni so gibi ne mišice. Poudarjena je celovitost mirujočega ali dinamičnega človeškega lika.

Ploskovitost kot izrazno sredstvo izhaja v Ahčinovem kiparstvu pravzaprav tudi iz dejanskih okoliščin. Od takrat, ko je začel delati v tovarni umetniške keramike, najprej pri Pelicariću, pozneje pa v lastni tovarni — so se keramični reliefi začeli množiti in ta posebna zvrst je narekovala ploskovito govorico. Ta zvrst je bila tista, ki je ostala živa tudi v letih, ko Ahčin ni več tako intenzivno ustvarjal, in je dosegel svoj vrh v reliefnih ilustracijah slovenskega prevoda argentinskega epa Martin Fierro. Vendar so ti reliefi nujno morali biti pripovedni, če naj ilustrirajo ep. Poglejmo, kako je to rešil kipar: središče je ponovno človeška figura, toda v ilustracijah zgodbe kot take pravzaprav ni, kipar vedno prikaže človeka — Martina Fierro, njegovo ženo, soborce, Indijance — v čustveno nabitem trenutku. Ne pripoveduje, nasprotno, odslikava človeka v vrhuncu izraznosti. Ciklus reliefov v žgani glini je pozneje vлил v bron in v tej obliki je sedaj prvič prikazan v Sloveniji. Zamisel sama zasluži nekaj besed: Knjiga je izšla leta 1970 kot poklon slovenskih priseljencev argentinski republiki ob 90. obletnici prihoda prvih Slovencev v novo domovino. Martin Fierro je literarno delo Joséja Hernándezza, ki opeva figuro legendarneg »gavča«, arhetipa argentinskih pamp, torej pravi simbol nove domovine. Epska pesnitev je takoj po izidu leta 1872 bliskovito ponarodela in še danes ni težko najti človeka, ki lahko na pamet recitira dolge odlomke iz te knjige. Zato ni čudno da je prevajalec dr. Tine Debeljak izbral prav to delo kot simbolični poklon novi domovini. Izid knjige je omogočila skupina Slovencev, od mecenov do soustvarjalcev: z jezikovnimi nasveti je sodelovala Danica Kanalc-Petriček, knjigo je opremil arh. Jure Vombergar,

Reliefov ni izdeloval samo v keramiki oz. v bronu. Že na njegovih zadnjih samostojnih razstavah, preden je za nekaj let prenehal intenzivno ustvarjati, najdemo lesene reliefe. Omeniti je treba, da se je Ahčin ukvarjal tudi z lesorezi, ki imajo s kiparskimi reliefi skupne poteze: lik je oblikovan s kar najmanjšim številom črt, ta skrajno skopa govorica poudarja barvo ploskev v grafiki ali svetlejšo površino v eliefu. Tako je oblikovalec estetskega vtisa kontrast.

Že od prvih let ustvarjalnega dela se je Ahčin posvetil tudi portretiranju. Ta dejavnost — velikokrat edino resnično sredstvo za kiparjevo preživetje — predstavlja svojevrstni razvoj v samem konceptu portreta. Prva dela, ki so bila prikazana l. 1942 v Ljubljani — »Slovenskem liku«, in tudi tista, ki so nastala v Rimu, so realistična, oblikovno zelo korektna. Nadaljevanje tega je portret dr. Antona Novačana iz l. 1950, ki se v bronastem odlitku nahaja tudi v Sloveniji (obstajajo tri kopije, ena v Celjskem gledališču, ena na pisateljevem grobu in ena pri SAZU-ju). Postopoma je kipar iz realistično poudarjenih potez prešel v odstranitev vsega, kar strukturalno ni bistveno. Naraščajoča ploskovitost v izrazni govorici je pri portretih pripeljala do nekakšne zamegljenosti obrazov, kjer ostanejo samo stilizirane poteze. Portrete je kipar ustvarjal tudi v malih plastikah in medaljah.

V prvih letih bivanja v Argentini je Ahčin našel delo v delavnici cerkvene umetnosti, kjer se je moral prilagoditi željam naročnikov. Za številne cerkve, v glavnem zgrajene v neozgodovinskih slogih, je oblikoval velike oltarne kompozicije, tehnično in po dimenzijah zelo zahtevne, v ustrežajočih historističnih oblikah. Marjan Marolt je ta mučni proces podreditve duhovito označil, češ da ga v tej delavnici »učijo delati«. Toda Ahčin je imel na področju

sakralne umetnosti tudi bolj svobodne in hvaležne priložnosti in to predvsem v delih za slovenske naročnike.

Že zelo zgodaj, l. 1952, je napravil Baragov doprnski kip za slovenski misijonski zavod. Pozneje je v grafiki in reliefih večkrat upodobil sveto družino, nekaj teh del je tudi sedaj na tej razstavi. Treba je pripomniti, da so bila ta dela v slovenskih domovih vedno zelo dobro sprejeta in priljubljena. Njegovo najpomembnejše delo na tem področju je brez dvoma velik kip Matere božje, ki ga je v lesu napravil za cerkev Marije Kraljice v Slovenski vasi v kraju Lanús. Arh. Jure Vombergar je l. 1960 preoblikoval in oplemenitil preprosto strukturo že zgrajene cerkve. Polkrožni prezbiterij je obložil z navpičnimi lesenimi deskami in v sredino postavil monumentalni Ahčinov kip. Poleg velikih del je kipar obujal tudi intimnejša religiozna občutja, kot npr. v skromnem, a ekspresivnem križanem, ki je tudi predstavljen na razstavi.

Po pregledu celotnega ustvarjalnega opusa Franceta Ahčina se gledalcu potrdi vtis, da je njegova skulptura suverena, ne dekorativnega ali monumentalnega, temveč intimno človeškega značaja. Raziskuje in izraža mnogovrstno človeško figuro v vsej bogati formalni predstavitvi leg in gibov. Vedno gre za človeka, v ponotranjem miru ali v dinamični aktivnosti, od liričnih dekliskih likov do razgibanega kosca. Človek kot enkratno osebni portret ali kot poosebljeni literarni arhetip. Tudi v svetniških likih je najti človeka, tokrat s poduhovljeno potezo in v mirni dostojanstveni pojavi.

Na koncu še o namenu tovrstnih predstavitev. To naj bi bila predstavitev Slovencev, ki v sebi, sredi tujega sveta ustvarjajo sintezo dveh kultur. Ob neki slovenski skupinski likovni razstavi v

Buenos Airesu l. 1964 je Marjan Marolt napisal: »Nekoč bo gledal umetnostni zgodovinar nazaj na naš čas. Ko bo pisal zgodovino slovenske umetnosti v prvih dveh desetletjih druge polovice 20. stoletja, bo moral napisati, kako so v tegobah slovenski mojstri v izseljenstvu ustvarjali, napredovali, se množili in si sproti vzgajali sebi enakovreden umetniški naraščaj. V težkih časih in v dostikrat bridkih okolnostih so ustvarjali velika in pomembna dela. Izvolite si jih ogledati!«

Naj sedaj ponovimo to vabilo.

dr. Irene Mislej

El público esloveno tiene por primera vez la oportunidad de constatar la afirmación vertida hace más de veinte años de que "lo esencial en la obra de France Ahčin es el cuerpo humano". La reflexión sobre el hombre y la evolución escultórica de su imagen es lo que coloca a France Ahčin entre los más importantes creadores del arte esloveno. El público esloveno tuvo el año pasado la oportunidad de apreciar la obra de Gorše y de este modo se encontró por primera vez frente al arte de los eslovenos en el mundo. Para presentar adecuadamente tal arte, es necesario trazar las líneas evolutivas de cada autor y también presentar el entorno, las condiciones de vida y los estudios críticos que acompañan a la obra de estos artistas. La presente muestra tiene por finalidad presentar una selección de las obras de Ahčin para que sea científicamente valorada e incluida en el patrimonio artístico esloveno.

La biografía de France Ahčin nos revela su formación. Como discípulo del prof. France Kralj se formó en la escuela expresionista, pero en momentos en que su maestro ya había dejado el expresionismo idealista y se orientaba hacia la "nueva realidad". Durante sus estudios en Florencia influyeron sobre él varios factores: por una parte la rica tradición escultórica renacentista — como dijo en una oportunidad, aprecia en altísimo grado a Donatello — por otra parte su maestro Romano Romanelli y la academia que le brindó numerosas oportunidades de avance como el trabajo continuado con modelos, el conocimiento de nuevas técnicas y materiales, etc. En el carácter de Ahčin, sin embargo, no encontramos tendencia a copiar las formas o los contenidos ajenos. El centro de sus reflexiones artísticas fue, desde el comienzo, el hombre. No como sujeto del expresionismo violento sino realista. Esto se puede apreciar a lo largo de su obra tanto en las figuras como en los retratos.

Las figuras despertaron el interés de la crítica argentina, cuando luego de los primeros años de adaptación a su nuevo medio, presentó por primera vez su obra al público argentino. Córdova Iturburu, que introdujo las dos primeras muestras de Ahčin en la gal. Huemul en 1956 y 1957, destacó que "las pequeñas figuras son las más interesantes, aquellas que no alcanzaron realizaciones más grandes en tamaño. Son únicas y despiertan el interés de saber cómo serán mañana, con una forma más elaborada."

Desde su llegada a la Argentina, el historiador del arte esloveno Marjan Marolt siguió la evolución de France Ahčin y en diversos estudios delineó los lazos de continuidad del artista con el arte en la madre patria. En su revisión de las numerosas críticas publicadas en ocasión de las primeras muestras de Ahčin, mencionó una cierta confusión de hermosas expresiones literarias que, en muchos casos, ocultaban la falta de formación profesional de algunos críticos. Marolt por su parte se centró en el análisis de la obra de Ahčin con toda seriedad. Así constataba en 1957: "Pude comprobar solamente esto: este año hay una mayor concentración en lo esencial de la imagen. El dinamismo del año anterior le sirve de ayuda, ya que utiliza sus experiencias dinámicas para lograr una composición más balanceada desde el punto de vista estático y definitorio." A lo largo de todas las exposiciones de años sucesivos, Marolt analizó su obra y al cabo de un decenio, en ocasión de la muestra en Casa América sintetizó sus conclusiones: crea sus figuras en rápidas facetas, no hay intención narrativa, todo se concentra en los perfiles básicos. No le interesa el virtuosismo anatómico, sus figuras pierden lirismo para alcanzar valores estructurales, importantes son los movimientos y no los músculos. Enfatiza la totalidad de la figura humana, ya se trate de imágenes dinámicas o en reposo.

Desde el comienzo de su carrera artística, Ahčin se dedicó intensamente al retrato. Esta línea nos presenta una evolución particular en el mismo concepto del retrato. Los primeros trabajos, presentados al público en Ljubljana en 1942, y también los que realizó más tarde en Roma son obras realistas, con una factura muy correcta. La continuación de esta manera se aprecia en el retrato del dr. Anton Novačan de 1950, que, fundido en bronce, se encuentra en Eslovenia. Existen tres copias, una en el Teatro de Celje, otra en la tumba del escritor y la última en la Academia de Ciencias y Artes. De este realismo inicial, el artista fue eliminando todo aquello que no era esencial estructuralmente. La creciente facetación formal provocó la creación de una imagen donde se destacan sólo algunos rasgos estilizados. Ahčin realizó también numerosos retratos en forma de pequeñas figuras y medallones.

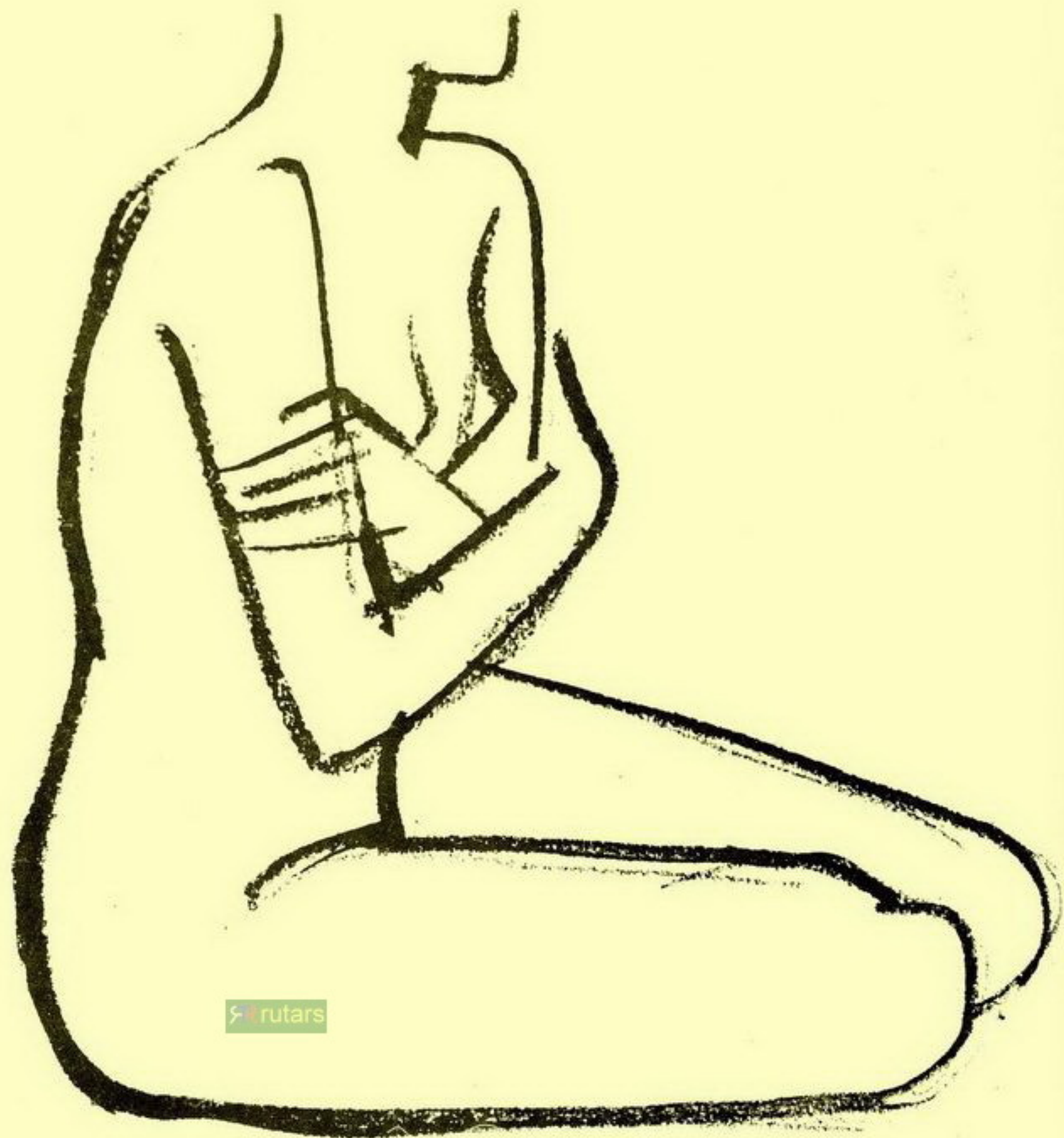
Luego de proceder a la revisión de la obra de France Ahčin, el espectador tiene plena conciencia de que se trata de una escultura independiente, de ninguna manera decorativa o monumental. Por el contrario muestra un aire íntimo y humano. Investiga y expresa la figura humana en su multiplicidad formal. Se trata siempre del hombre, ya sea en momentos de profunda paz espiritual o en aquellos de una dinámica actividad. Desde las imágenes líricas y delicadas de adolescentes hasta el segador en movimiento. El hombre en la particularidad del retrato o en la personificación del arquetipo literario. Hasta en sus imágenes sagradas adivinamos al hombre, espiritualmente concebido en su presencia tranquila y digna.

Como conclusión algunas palabras sobre la finalidad de exposiciones semejantes. Se trata de la presentación de los eslovenos que en medio de un mundo nuevo realizan en sí mismos la síntesis de dos culturas.

En ocasión de una exposición colectiva de artistas eslovenos en Buenos Aires en 1964, el ya mencionado historiador Marjan Marolt escribió: "Algún día un historiador del arte mirará hacia el pasado, hacia nuestro tiempo. Cuando escriba la historia del arte esloveno de los primeros decenios de la segunda mitad del siglo 20., tendrá que destacar cómo los artistas eslovenos en la inmigración en medio de penas y dificultades, crearon, evolucionaron, se multiplicaron, formaron discípulos dignos de sí mismos. En momentos duros y muchas veces tristes crearon grandes e importantes obras. Tengan a bien apreciarlas."

En esta ocasión, nos permitimos repetir esta invitación.

dra. Irene Mislej

Slovenski umetnik v svetu

»Slovenski umetnik v svetu je v posebnem položaju — kakor je tudi vsa naša skupnost v posebnem položaju. Slovenski umetnik v svetu je — in v resnici drži to tudi za vsakega velikega svetovnega umetnika — pristni ljudski glas, kajti on živi v skrajnostih družbenega življenja in snovanja, on stoji in pade s svojim skupnim družbenim telesom. Našega umetnika sestavljata in trgata dva svetova — velika zunanja svetnost in mali slovenski svet naše pristne notranjosti. Prav zaradi tega izrednega položaja mora umetnika naša skupnost še posebej sprejemati, odkrivati, izzivati in oblikovati, kajti v naši umetnosti še posebej drži: kar dela umetnik, dela vsa družba in kar dosega umetnik, dosega vsa družba.«
France Papež, 1971

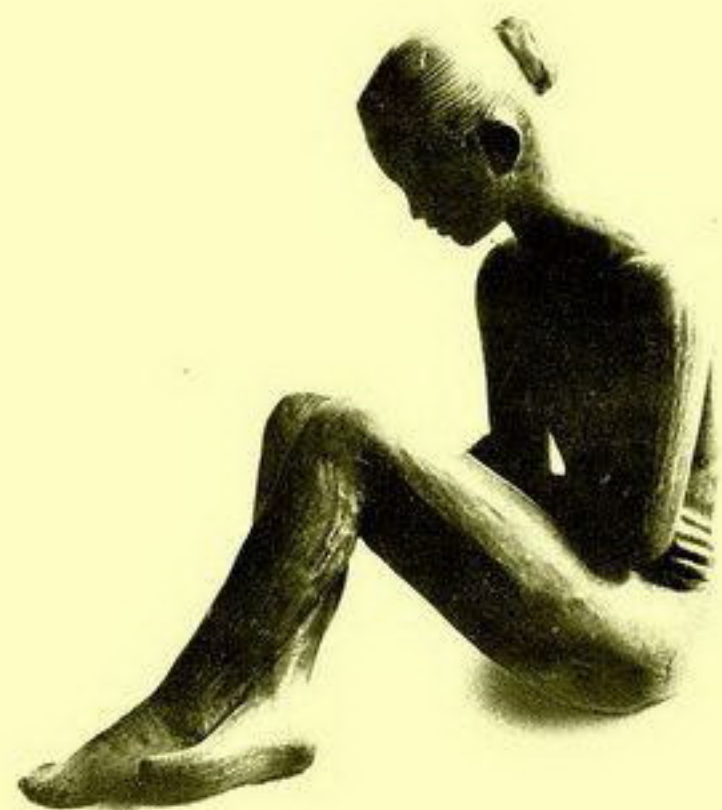
Navadno napravi Ahčin najprej bežno skico z rdečo kredo. V tej skici poudarja konture z enega ali več pogledov. Plastičnih senčenj je na njih bore malo, kot jih sicer s toliko natančnostjo nanaša na svoje mastne krede mojster Meštrovič. Vsak umetnik ima svoj lastni postopek od rojstva do izvršitve umetnine. Za nekatere figure nisem našel skic na papirju. Morda sem jih prezrl, morda jih kipar ne hrani, morda pa pravilno sklepam, da začne včasih takoj z gnetenjem. Tudi pri teh gnetcih je prvo kontura, silhueta. Plastičnost in prozornost sta začrtani ali zgneteni samo v celotnosti lika, ne še v podrobnostih. Nato sledijo še bolj izdelani osnutki vse do končne formulacije.

Marjan Marolt, 1956

»Njegov besedni zaklad je govorica oblik. Ustvarja te oblike, modelira jih ter ureja s toplo zavzetostjo, z nekim zagonom, v katerih utripih zveni izrazno hotenje sveta liričnih občutij, ki si prizadeva, da si odpre pot.«
Córdova Iturburu, 1956

rutars

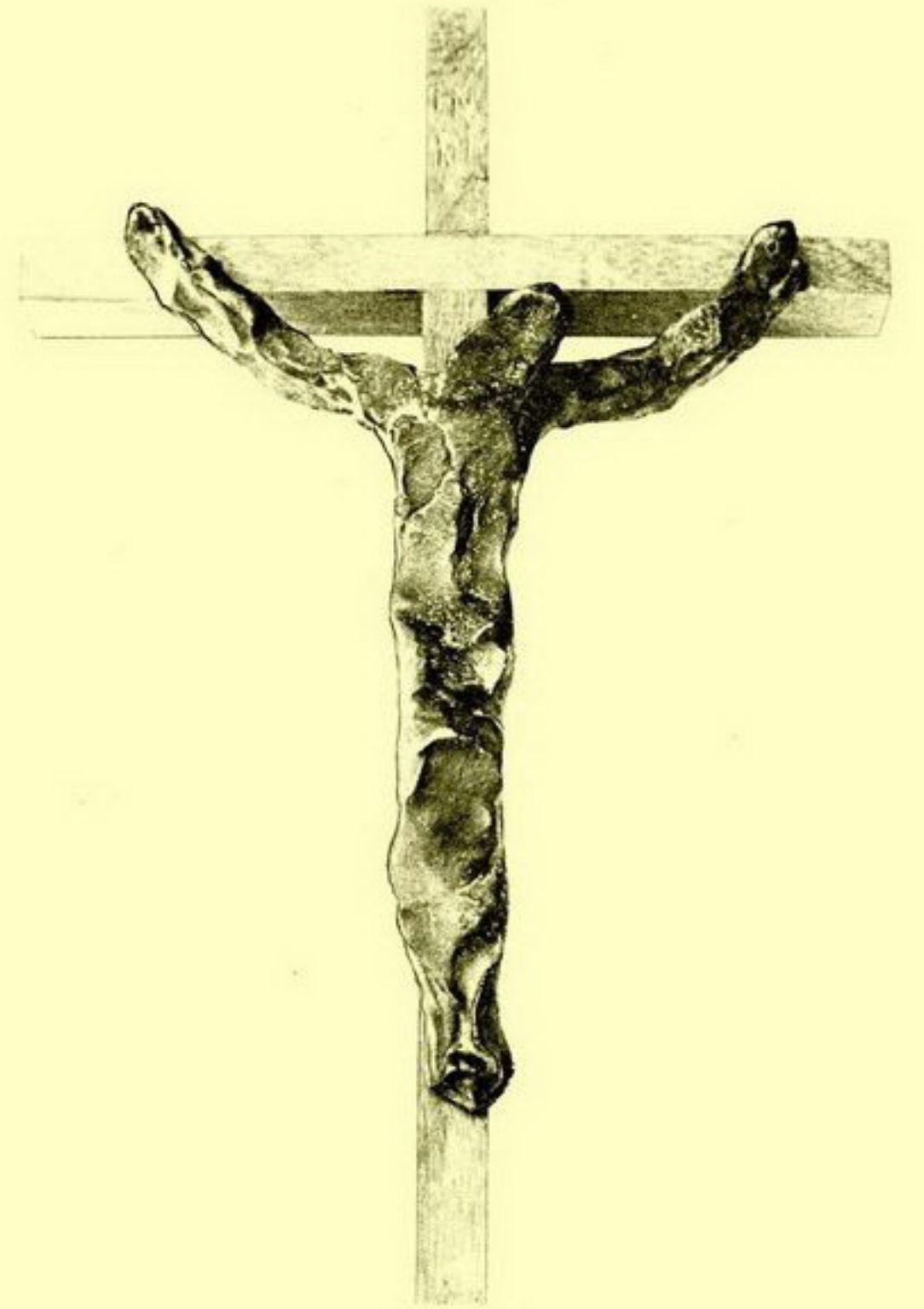
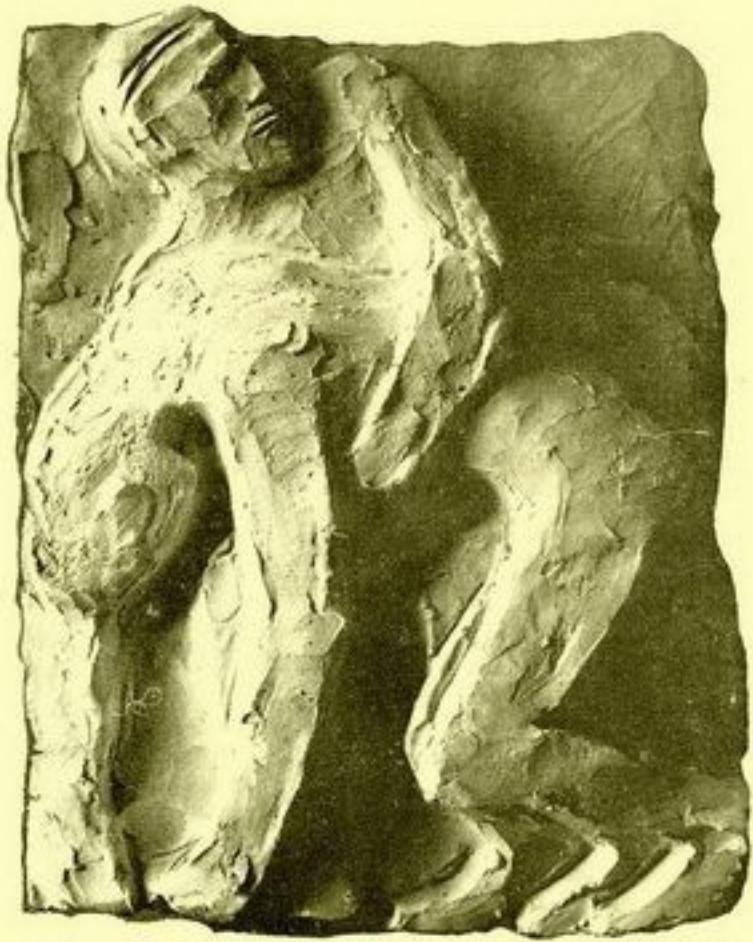

Handwritten signature or text, possibly "H. O. ...".

rutars

Življenjepis

Rojen v Domžalah 13. avgusta 1919. V domačem kraju je končal osnovno in ljudsko šolo, od l. 1933 do 1936 je na ljubljanski srednjetechnični šoli obiskoval kiparski oddelek. Njegovi profesorji so bili France Kralj, Gojmir Anton Kos in Anton Sever. Po končanem šolanju je opravil še enoletno prakso in privatni študij pri Francetu Kralju. Nameraval je iti na Akademijo v Beograd, a zaradi pomanjkanja sredstev je prekinil študij in od l. 1937 do 1940 delal pri Dragotinu Hrovatu, ki je imel v Domžalah delavnico cerkvene umetnosti. Vojaški rok je služil v Varaždinu od maja 1940 do aprila 1941, ko je po nemški okupaciji odšel v Ljubljano. Tukaj je nadaljeval s kiparstvom v lastnem ateljeju do l. 1943, ko je odšel v Firence na Akademijo. Študiral je pri prof. Romanu Romanelliju in diplomiral l. 1945. Za najboljšo diplomsko delo je dobil nagrado prof. Domenica Trentacoste. Po diplomi je odšel v Rim in nadaljeval z delom. Bil je član mednarodnega združenja likovnih umetnikov in sodeloval na več skupinskih razstavah.

Novembra 1947 je odšel v Argentino, kjer je na začetku dobil zaposlitev pri nekem podjetju za cerkveno umetnost. Delal je v lesu in granitu. Tukaj se je prvič seznanil z mehničnim orodjem in pnevmatičnim kladivom, kar mu je bilo v veliko pomoč pri večjih plastikah za oltarne kompozicije. V tem času je napravil serijo portretov, med njimi tudi lik dr. Antona Novačana, in številne manjše figure. V maju 1951 je postal umetniški in tehnični vodja keramične tovarne, ki je bila last dr. Sime. Pelicariča, zeta kiparja Ivana Meštroviča. Tukaj je imel prave možnosti za ustvarjalno delo. Vrstile so se razstave, samostojne in skupinske, postal je član združenja argentinskih likovnih umetnikov (MEEBA), v vsakoletnih salonih tega združenja je najprej dobil tretjo, potem drugo in končno prvo

nagrado. Sodeloval je tudi v Nacionalnem salonu kiparstva. Komentarje in fotografije z razstav so objavili v najboljših časopisih in revijah. O Ahčinu so pisali znani argentinski kritiki.

Ko se je odločil, da ustanovi svojo lastno tovarno umetniške keramike, je moral prekiniti intenzivno kiparsko delo, zato se je omejil na manjša dela in posebno na keramične reliefe. Med deli iz šestdesetih let je potrebno poudariti reliefe, pozneje vlite v bron, ki ilustrirajo slovenski prevod Martina Fierra, argentinskega epa, ki je izšel v Buenos Airesu l. 1970.

Potoval je po Južni Ameriki in Evropi, l. 1973 je tudi obiskal domovino. Vsa leta je Ahčin razstavljal tudi v slovenski skupnosti v Buenos Airesu, v petdesetih letih je poučeval na slovenski umetniški šoli. Njegova dela krasijo tudi slovenske domove, posebno še cerkev Marije Kraljice v Slovenski vasi. V osemdesetih letih je začel ponovno intenzivno ustvarjati in razstavlјati.

Samostojne razstave

- 1950 Galerija Antú, Buenos Aires
1956 Galerija Huemul, Buenos Aires
1957 Galerija Huemul, Buenos Aires
Galerija Kopf, Gualeguay, Entre Rios
Museo Municipal de Tandil,
prov. Buenos Aires
1958 Agrupación de Artistas
Marplatenses, Mar del Plata
Galerija Van Riel, sala I, Buenos
Aires
1959 Galerija Teatro Opera, Buenos Aires
1962 Galerija Velazquez, Buenos Aires
1964 Galerija Casa America, Buenos
Aires
1983 Slov. Kulturna Akcija, Buenos Aires
Biblioteca J.M. Giufra, El Palomar
1984 Biblioteca J.M. Giufra, El Palomar
1986 Slovenska Kulturna Akcija, Buenos
Aires
1988 Biblioteca popular J.M. Giufra, El
Palomar

Skupinske razstave

- 1951 Gal. Antú, Buenos Aires. Skupina
Dyskos, keramike
1954 1. umetniška razstava SKA, Buenos
Aires
1957 46. Salón Nacional de Artes
Plásticas, Buenos Aires
1958 XVII Salón de Arte, Mar del Plata
IV. Salón de Otoño, San Fernando
Salón Municipal de Artes Plásticas
Manuel Belgrano, Buenos Aires
XXXV. Salón de Santa Fé, Museo
R.G. de Rodriguez, Santa Fe
XXXIV. Salón Anual MEEBA,
Buenos Aires — 2. nagrada
V. Salón tout petit, Gal. Bohemia,
Buenos Aires
1959 XXXV Salón Anual MEEBA, Buenos
Aires — 1. nagrada
V. Salón de Arte Sagrado, Gal.
Peuser, Buenos Aires
1960 Gal. Estudio Kaperoixipi, Mar del
Plata
1961 XX. Salón de Arte, Mar del Plata
1963 Gal. Joraci, Buenos Aires
1964 Razstava Slovenske grafike, ob 10.
letnici SKA, Buenos Aires
Arte Religioso, Gal. 501, Buenos
Aires
1966 Slovenski portret v Argentini,
Buenos Aires
1968 Slovenski umetniki ob 50. letnici
slovenske države, Buenos Aires
1978 1. Feria del Arte, Hurlingham
1980 2. Feria del Arte, Hurlingham
1984 Salón Nacional José Hernandez,
San Martín — ilustratorji Martina
Fierra
1984 Salón Anual de Plástica, Museo
Histórico, Morón
1985 Biblioteca de San Fernando
1987 Salón Primavera, A.C.A., Buenos
Aires
1. Salón Manzana de las luces, Asoc.
Latinoamericana de Artistas
Plásticos, Buenos Aires
III. Salón Universitario,
Universidad de Belgrano, Buenos
Aires
Salón Homenaje a Francia, Centro
Cultural Las Malvinas, Buenos Aires

- 1988 20. Salón Anual, Anuario
Latinoamericano de las Artes
Plásticas, Buenos Aires

Bibliografija

1. Marjan Marolt, Kipar France Ahčin. Vrednote I, št. 2, 1951, Buenos Aires, str. 188—192
2. Marjan Marolt, Obrazi in obzorja. Glas SKA, Buenos Aires, 20. nov. 1956
3. Córdova Iturburu, uvod v zloženki ob razstavi, dec. 1956 (prevod v slovenščino v Glasu SKA, 4. dec. 1956), Buenos Aires
4. France Papež, Razstava kiparja Franceta Ahčina. Glas SKA, Buenos Aires, 18. dec. 1956
5. Marjan Marolt, Razstava kiparja Ahčina, Svob. Slov., Buenos Aires, 20. dec. 1956
6. Gómez Morán, La obra de France Ahčin: lirismo y fuerza plástica en equilibrio. Mundo Argentino, Buenos Aires, 24. aprila 1957
7. Córdova Iturburu, uvod v zloženki ob razstavi dec. 1957, Buenos Aires
8. Marjan Marolt, Obrazi in obzorja, O Ahčinovem kiparstvu. Glas SKA, Buenos Aires, 10. dec. 1957
9. Marjan Marolt, Ahčinova razstava. Svob. Slov., Buenos Aires, 12. dec. 1957
10. Marjan Marolt, France Ahčin v kritiki svojih zadnjih dveh razstav, Črta in prostor, Medobje III, Buenos Aires, 1956—57, str. 168—173
11. Eduardo Baliari, uvod v katalogu ob razstavi, Buenos Aires 1958
12. Marjan Marolt, Razstava kiparja Ahčina. Svob. Slov. 1. jan. 1959
13. Marjan Marolt, Slovenska likovna umetnost v zamejstvu, SKA, Buenos Aires 1959, str.
14. Enrique Azcoaga, France Ahčin y sus cabezas, Atlantida, Buenos Aires, maj 1960
15. Lojze Novak, France Ahčin in njegova pojoča umetnost. Svob. Slov., Buenos Aires, 4. avg. 1960
16. Osiris Chierico, Una experiencia en el retrato: France Ahčin, Correo de la Tarde, Buenos Aires, 9. aprila 1961
17. Revija L.R.A. Radio Nacional, Buenos Aires, april 1961
18. Marjan Marolt, Obrazi in obzorja, Delež upodablajočih umetnikov v naši kulturni rasti. Glas SKA, Buenos Aires, 20. jun. 1964
19. Vicente Caride, uvod v katalogu ob razstavi, Buenos Aires, sept. 1964
20. Marjan Marolt, Ahčinova razstava. Svob. Slov., Buenos Aires, 17. dec. 1964
21. Maria Magdalena, France Ahčin, La Hora, Buenos Aires, 23. jan. 1965
22. France Papež, Slovenski portret v Argentini. Glas SKA, Buenos Aires, 30. avg. 1966
23. Tone Ravnikar, Kipar Ahčin na obisku v stari domovini. Obč. poročevalec, Domžale, št. 6, 20. jun. 1973
24. Mimi Vončina, Dolga ustvarjalna pot, Ljubljanski dnevnik, 21. jan. 1988
25. Katica Cukjati, Okamenela pesem kiparja Franceta Ahčina, Celovski zvon, jun. 1988, str. 57—61
26. Gregor Papež, Razstava Franceta Ahčina, Svob. Slov. Buenos Aires, jul 1988
27. Oscar Molek, France Ahčin je razstavljaval v El Palomarju, Rodna Gruda, Ljubljana, nov. 1988
28. Irene Mislej, Skulpture Franceta Ahčina vključene v slovenki likovni fond. Slov. Koledar za l. 1989, Ljubljana, str. 128—130

Likovno razstavišče, Domžale
januar 1989

Kulturno informacijski center Križanke,
Ljubljana
februar 1989

Avtor razstave: dr. Irene Mislej
Uvodni teksti: Mitja Vošnjak, dr. Miroslav
Stiplovšek, dr. Nace Šumi
Prevodi: Wayne Tuttle, Irene Mislej
Lektura: Ljubica Černivec
Oblikovanje: Bernarda Zajec
Postavitev razstave: Jadranka Bogataj, Irene
Mislej, Bernarda Zajec

Katalog so izdali:
Kulturna skupnost Domžale
Slovenska izseljenska matica
Znanstveni inštitut Filozofske fakultete
zanje:
dr. Nace Šumi in dr. Miroslav Stiplovšek
Tisk: Fototisk — Črnuče